

SUNDHEDSMINISTERIET

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundhedsudvalg

Dato: 02-11-2021
Enhed: SPOLD
Sagsbeh.: DEPSAW
Sagsnr.: 2114321
Dok. nr.: 1956001

Folketingets Sundhedsudvalg har den 9. september 2021 stillet følgende spørgsmål nr. 1640 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jane Heitmann (V).

Spørgsmål nr. 1640:

”Vil ministeren redegøre for regionernes ordninger om førstehjælp til hjertestop uden for hospitaler og akuthjælperordninger m.m.?”

Svar:

I Danmark har vi et stærkt og veletableret civilsamfund, der står klar, når en borger har brug for akut hjælp. Regionernes førstehjælpsordninger, der bl.a. omfatter hjerteløbere og akuthjælperne, spiller en helt essentiel rolle som et vigtigt supplement til den sundhedsprofessionelle i indsats, hvis man som borger står i en situation, hvor man selv eller ens nære skulle få hjertestop uden for hospitalet.

Ministeriet har til brug for min besvarelse indhentet bidrag fra Danske Regioner, der oplyser følgende:

”Danmark har siden 2001 oplevet en firedobling i overlevelsen efter hjertestop uden for hospital. Det skyldes frem for alt, at Danmark er i international front, når det gælder om at engagere befolkningen i frivillig førstehjælp ved hjertestop. I dag (2019) træder vidner/frivillige til med genoplivning i 79 procent af alle tilfælde af hjertestop uden for hospital. Det er en firedobling i forhold til 2001, hvor 19 procent trådte til.

I Danmark falder omkring 5.400 danskere hvert år om med hjertestop uden for hospitalerne. Hvis en førstehjælper i nærheden træder hurtigt til med hjertelungeredning og hjertestarter, mangedobles chancen for overlevelse. Derfor har regionerne stort fokus på førstehjælpsordninger, der er med til at sikre, at borgere, der får hjertestop, modtager hurtig livreddende førstehjælp. I alle regioner er der etableret forskellige førstehjælpsordninger, hvor enten frivillige eller professionelle i lokalområdet tilkaldes og kan påbegynde førstehjælp, indtil ambulancen eller akutbilen kommer frem. Disse ordninger er livreddende supplement til det præhospitale beredskab.

En nøgleordning i alle regionerne er *Trygfonden Hjerteløber*, hvor frivillige hjerteløbere via en app alarmeres ved formodet hjertestop i deres nærområde.¹ Med teknologiens hjælp er det på få år lykket at mangedoble antallet af frivillige, som er parat til

¹ *Trygfonden Hjerteløber* og *Trygfondens Hjertestarter-Netværk* (hvor alle kan registrere deres hjertestartere) er integreret it-mæssigt med regionernes AMK-vagtcentraler, således at der både kan blive sendt hjerteløbere efter nærmeste hjertestarter og for at starte hjertelungeredning.

at hjælpe til ved hjertestop. I 2021 har 120.000 danskere downloadet TrygFondens app og meldt sig som frivillige hjerteløbere. Mangedoblingen af antallet af frivillige har medført, at der i langt flere tilfælde af hjertestop aktiveres en frivillig indsats. Resultaterne fra det første år efter implementering af Hjerteløberordningen i Region Hovedstaden viste, at der ved over 40 procent af hjertestoppene, ankom mindst én hjerteløber før ambulancen, og at sandsynligheden for, at der afgives stød med en hjertestarter mere end tredobles i disse tilfælde.²

Det anbefales, at hjerteløberen har taget et førstehjælpskursus før tilmelding, men det er ikke et krav (læs mere på www.hjerteløber.dk). I praksis er ca. 96 procent af de frivillige hjerteløbere trænet i hjertelungeredning. For en nærmere beskrivelse af TrygFonden Hjerteløber henvises til Tal og fakta om *TrygFonden Hjerteløber* (www.hjertestarter.dk)³.

Foruden *TrygFonden Hjerteløber* findes der i regionerne en række andre førstehjælpsordninger, som generelt har et bredere sigte end hjertestop og er mere formaliserede, hvad angår uddannelsen af de frivillige. Flere regioner har eksempelvis akuthjælperordninger, hvor frivillige, der har modtaget relevant undervisning i førstehjælp, via SMS kaldes ud i deres lokalområde. Disse akuthjælpere spiller en særlig rolle i tyndt befolkede områder og øer, hvor det tager længere tid for regionernes ambulancer og akutbiler at nå frem, og hvor der ofte er den nødvendige lokale opbakning til en mere forpligtende frivillig indsats.

Herudover er der i regionerne en række samarbejder med kommunale rednings- og brandberedskaber, som sendes ud for at yde førstehjælp.

Fællestrækket for alle disse ordninger er, at de fungerer som et supplement til regionernes præhospitale beredskab med henblik på at sikre hurtig hjælp inden ambulancen eller akutbilen kommer frem.

Danske Regioner har indhentet bidrag fra regionerne om deres ordninger, som beskrives nedenfor.

² <https://hjertestarter.dk/hjerteloeber/forskning/forskningsprojekter-om-hjerteloeberordningen>

³ Når langt størstedelen af de frivillige har træning i hjertelungeredning, hænger det blandt andet sammen med, at vi i Danmark har en stærk tradition for undervisning i førstehjælp, som gennem tiden er blevet forankret i såvel skolen, som når man tager kørekort. I dag tager ca. 300.000 danskere hvert år en uddannelse i førstehjælp, der også indeholder træning i at give hjertelungeredning og brug af hjertestarter. Se [Årsrapport Dansk Hjertestopregister 2019.pdf](#) side 19.

DE ENKELTE REGIONERS ORGANISERING AF DEN FRIVILLIGE INDSATS

Region Nordjylland

I Region Nordjylland er der tre frivilligordninger indenfor det præhospitale område:

- 112-Akuthjælperordning
- SMS-Hjertestop
- Trygfonden Hjerteløber.

Kendetegnende for 112-Akuthjælperordningen og SMS-Hjertestop er deres forankring i lokalsamfundet og nære netværk i forlængelse af andre fællesskabsunderstøttende initiativer. Fællestræk for alle tre ordninger er, at de frivillige rykker ud på anmodning af AMK-vagtcentral og er et supplement til det professionelle akutberedskab. 112-Akuthjælperordningerne og SMS-Hjertestopordningerne kaldes ud via SMS-system, mens hjerteløberordningen kaldes ud via en App.

Region Nordjylland har i feb. 2021 evalueret det første år med Trygfondens hjerteløberordning i Region Nordjylland heriblandt samspillet mellem de tre ordninger. I ca. 25 % af tilfældene alarmeres to ordninger samtidig, hvilket kan resultere i mange frivillige på et sted. Dog er den sundhedsfaglige gevinst tydelig og overstiger ulemperne.

I perioden 01.03.2019 – 14.02.2020 har AMK-vagtcentralen sendt en besked til frivillige i 39 % af udkald omhandlende hjertestop eller formodet hjertestop. Efter opstart af hjerteløberordningen, dvs. i perioden 15.02.2020 – 31.01.2021, ses det, at der har været mulighed for at sende en besked til frivillige i 90 % af udkald omhandlende hjertestop eller formodet hjertestop.

De frivillige i **112-Akuthjælperneordningerne** uddannes af Den Præhospitale Virksomhed i hjertelungeredning til at varetage behandling af akut opstået sygdom og småskader. 112-akuthjælperordningerne består af en lokal gruppe på 10–25 frivillige med vidt forskellig baggrund. De aktiveres inden for et geografisk afgrænset område (deres hjemegn/lokalområde) via en SMS. Hvert 112-akuthjælperdistrikt har et akutskab placeret let tilgængeligt i lokalområdet. Skabet indeholder to akuttasker, hvor der bl.a. er ilt, hjertestarter, adrenalinpen, hygiejnematerialer og diverse førstehjælpsudstyr. Alt udstyret er akuthjælperne uddannet til at anvende. Akuthjælperne bærer altid en gul jakke med logo, der synliggør deres funktion. Der er 12 stk. 112-akuthjælperområder i regionen, som samlet tæller ca. 200 frivillige. Hver akuthjælperordning har en tovholder og en ansvarlig for akutskabet, som varetager kommunikationen med Region Nordjyllands frivilligkoordinator. Det er en politisk beslutning, hvornår der skal opstartes en 112-akuthjælperordning.

SMS-hjertestopordningerne blev etableret som et mindre formaliseret supplement til 112-Akuthjælperneordningerne. Ordningerne består af korps på ca. 15-25 frivillige, der er lokalt forankret. De aktiveres inden for et geografisk afgrænset område og rykker ud og starter HLR i tilfælde af hjertestop. Regionen stiller ikke udstyr til rådighed for denne ordning. De frivillige anvender de hjertestartere, der er tilgængelige i deres område. Region Nordjylland stiller ikke kursus eller uddannelse til rådighed. Der er in-

gen krav om, at deltagerne i ordningen har deltaget i et genoplivningskursus, men Region Nordjylland tilråder det. Den Præhospitale Virksomhed er i gang med en undervisningsrunde af de frivillige i SMS-hjertestopordningerne. Her undervises der bl.a. i kvalitets-HLR. Der er 66 ordninger på nuværende tidspunkt inkluderende ca. 1.400 frivillige.

Region Midtjylland

Region Midtjylland har siden 2011 etableret og drevet frivillige førstehjælperordninger med frivillige borgere i 32 udvalgte områder af regionen. Der er tale om områder, hvor der er lidt længere responstider. De lokale førstehjælpere, som kaldes 1-1-2-førstehjælper, bliver kaldt via SMS fra regionens AMK-vagtcentral ved mistanke om hjertestop i deres lokalområde. 1-1-2-førstehjælperne kan give førstehjælp og blive hos patienten, indtil den professionelle hjælp når frem.

De lokale førstehjælpere har fået uddannelse i hjertemassage og har adgang til en lokal hjertestarter. Siden indførsel af Hjerteløberordningen i oktober 2018, optages der ikke nye 112-førstehjælpere. Regionen har derfor heller ikke tilbudt intro-undervisning eller genopfriskningskurser til 1-1-2-førstehjælperne siden oktober 2018. I forbindelse med indførsel af hjerteløberordningen blev 1-1-2-førstehjælperne opfordret til også at melde sig som hjerteløbere. I de områder, hvor 1-1-2-førstehjælperne aktiveres, bliver der også aktiveret hjerteløbere.

Region Syddanmark

./.

Som det fremgår af vedhæftede præhospitale kort, er der både frivillige akuthjælpere og frivillige hjerteløbere i Region Syddanmark.

Der udkaldes altid professionelt præhospitalt personale: ambulancer, akutlægehelikoptere mv., når der udkaldes frivillige. De frivillige er et supplement til den professionelle præhospitale indsats.

De over 18.000 hjerteløbere i Region Syddanmark rykker ud til hjertestop og nær ved hjertestop i hele regionen.

Der er ca. 500 akuthjælpere i Region Syddanmark fordelt på 24 ordninger. Akuthjælperordningerne er i de områder af regionen, hvor det tager forholdsvis lang tid for ambulancen om at komme frem. Det gælder typisk småøer, næs og øender. Tre kommuner er dækket af akuthjælperordninger i hele deres udstrækning: Langeland, Ærø og Nordfyn.

Akuthjælperne bliver udkaldt til ambulance A-udkald (dvs. udrykninger med horn og blink) til livs- og førlighedstruende tilstande - både ved sygdom og ulykker. Det vil med andre ord sige, at de udkaldes til mere end Hjerteløberne.

Akuthjælperordningerne vælger selv udkaldsmetode, der passer til de lokale forhold, i samarbejde med AMK Vagtcentralen i Region Syddanmark.

Akuthjælperne gennemfører et 12 timers opstartskursus i førstehjælp og et årligt repetitionskursus i førstehjælp på 8 timer. Ambulance Syd står generelt for uddannelse og udstyr til akuthjælperordningerne.

Region Sjælland

Region Sjælland har følgende supplerende ordninger, der kan understøtte det præhospitale beredskab i tilfælde af hjertestop udenfor hospital:

- Ca. 14.300 hjerteløbere er tilmeldt med bopæl i Region Sjælland.
- Ca. 120 specialuddannede nødbehandlere på 9 døgnbemandede nødbehandlerbiler i Vig, Gørlev, Sorø, Fuglebjerg, Rødby, Store Heddinge, Kirkehyllinge, Borup og Jyllinge.
- Ca. 150 Specialuddannede 1-1-2-akuthjælpere fordelt på 17 ordninger i regionen. Der er planlagt uddannelse af yderligere halvtreds 1-1-2-akuthjælpere i efteråret 2021.
- 205 personer med kørende hjertestartere i en ordning under firmaet hjerteassistance. Personerne overvåges af regionens AKM-vagtcentral og sendes ud, hvis de er inden for afstand på 10 km.

Region Sjælland stiller krav om førstehjælpsuddannelse og årlig genopfriskning på alle enheder ud over hjerteløberne.

Region Hovedstaden

Region Hovedstaden har ansvaret for det præhospitale beredskab, som ved hjertestop består af ambulance og akutlægebil. Supplerende har Region Hovedstaden en frivillig ordning og to professionelle ordninger.

Region Hovedstadens frivillige ordning hedder *TrygFonden Hjerteløber* og er etableret som et forskningsprojekt i samarbejde med TrygFonden. Ordningen trådte i kraft i Region Hovedstaden i september 2017 og er nu udbredt som en national løsning.

Region Hovedstaden har to professionelle ordninger med navnet *First Responder*, som bruges i forskellige af regionens geografier, som supplement til Akutberedskabets præhospitale behandling.

Den ene professionelle ordning vedrører et samarbejde mellem Region Hovedstadens Akutberedskab og tre af de kommunale redningsberedskaber i regionen (Tårnby Brandvæsen, Beredskab Øst samt Hovedstadens Beredskab). Dette samarbejde indebærer, at brandfolk fra de tre redningsberedskaber sendes ud for at yde førstehjælp til borgere med formodet hjertestop. Alle de øvrige kommunale redningsberedskaber i Region Hovedstaden vil blive inviteret med i ordningen, når den er evalueret.

Den anden professionelle ordning vedrører et samarbejde mellem Region Hovedstadens Akutberedskab og nødbehandlere fra Frederiksborg Brand & Redning i Hundested. Dette samarbejde indebærer, at nødbehandlere ansat i Frederiksborg Brand & Redning med base i Hundested kaldes ud til borgere med formodet hjertestop fra Regionens Vagtcentral for at yde førstehjælp.”

Jeg kan henholde mig til Danske Regioners oplysninger. Jeg finder den livsreddende indsats, som danskerne yder i stort omfang, meget unik. Jeg hæfter mig ved de positive erfaringer, som regionerne præsenterer, og at ordninger udgør et vigtigt supplement til vores professionelle akutte beredskab.

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Siw Anna Wernberg